

Септември - Октомври 2008

Беше средата на Септември, когато се разделихме с бащата и продължих сам за Захедан. До там пътувах цяла нощ от Керман, а на сутринта се събудих с "автобусна екзема" на челото - от триенето му по време на сън в текстила на предната седалка. В Захедан се придвижих по възможно най-сложния начин (с такси и прекачване) в посока Пакистан, но въпреки това пристигнах доста рано. Границата все още не беше отворила и 2-3 души вече седяха на стълбите пред нея. Напук на Рамазана всички закусихме сладко с хляб и ябълки, но в един момент чевръсто скочихме и се подредихме на опашка, когато пред нас се изсипа частен автобус с 5-6 мъже и цял харем ханъми. Вратите се открянаха малко след това, имаше и блъскане и викове и нежни псувни на 10-ина различни езика, но сравнително бързо преминах от ислямска република Иран в ислямска република Пакистан. Пеш стигнах до първото село - Тафтан - само за няколко минути, а там смених рупии, колкото да имам за автобус, храна и вода до Куета. Пробих си път през десетки купчини боклук и още толкова кресливи продавачи на билети, вдъхвайки с пълни гърди от позабравения натрапчив мирис на субконтинента - сякаш нарочно заграден от останалия свят с прегради като Хиндукуш, Каракорум и Хималаите. Жените в Иран бяха забулени, но поне ги имаше по улиците... а тук не се видя нито една местна и след няколко часа, преминали в товарене на торби, денкове, буркани с мармалад, кашони, кози и всякакви такива по автобуса. Накрая се натъпках заедно с другите кочове вътре и потеглихме през пустинята.

В първата си част пътят бе широк и явно строен от ирански ръце, но постепенно отесня толкова, че вече нямаше място за два рейса един до друг. По-малкото возило отбиваше в страни, от където и на север и на юг потегляха прашни дири към каменната пустиня. Въпреки, че са с арийски произход, балучи-те бяха облечени както, а и по външен вид също приличаха на араби. До пътя се виждаха кирпичени колиби, между тях се разхождаха камили и само рядко минавахме през КПП на пакистанската полиция - гледката можеше да се сбърка със Судан, с единствената разлика, че вместо Египет северно от тук се намираше Афганистан и неговата богата на мак провинция Хелманд. Един от многото пътища на опиума минава през пакистански Балучистан на юг към Арабско Море, а в момента е почти завършено и огромното ново пристанище в Гуадар, което допълнително ще засили дейността на трафикантите. Спирахме само няколко пъти, но никой не запали цигара, не пи вода и не яде по светло, на два пъти хората се молиха, един път пукахме гума и едва след залез всички обилно хапнахме, пийнахме и продължихме предоволни. Момчето до мен работело на китайска златна мина, южно от Тафтан и след 3 месечен престой там се прибиращо вкъщи. Усмивката му започна да се размазва с всяко поредно дръпване, а хашишът бил евтин и той изпафка 5-6 цигарки за последните 100 километра. Шосето вече едвам се издържаше, наоколо имаше ями, всичко бе в ремонт, насипи, пясък и т.н., а голите и безлюдни планини, които преди години били използвани в стил ядрен полигон бързо изчезнаха в мрака. Късно през нощта стигнахме до прохода Лак над Куета, от където трябваше да се види цялата красива равнина на града... но в повечето му квартали нямаше ток, така че под нас зееше само една празна черна дупка.

Учудващо беше, че за 3 евро намерих стая с баня, вентилатор, телевизор и още по-важно - с чисти чаршафи и условия за пране. Тишината през нощта стана така неестествена, че пуснах вентилатора и едва след това заспах непробудно, а на другата сутрин се събудих късно и тръгнах насам натам. Всичко на пръв поглед изглеждаше както в Индия - мръсотията, купчините боклук и тежката миризма на урина и хиляди испражнения. Този аромат вдигащ се от откритите канавки, който убива всякакъв глад и апетит в първите няколко дни преди да се аклиматизираш. По тротоарите седяха стотици просяци и продавачи на всичко - ампутирани и/или с протези, пъпчиви, грохнали, сакати, стари жени в несвяст и полутрупове, разположени в строителни колички. Улиците бяха пълни с рикши и микробуси, натруфени със

светлоотразители и нашарени по пакистански със заврънкулки и ярки цветове, а между тях се разхождаха войници, стиснали 70 годишни пушки с дървени приклади. Бензиностанциите бяха с ръчни помпи вместо колонки, а понякога по цялата улица, незнайно откъде прииждаше още вода, заедно с цялата помия от откритите канавки - тежко ти ако си по джапанки. Но просяците и бездомните отдавна се бяха нагодили към тези дребни неуредици и много от децата събираха остатъците от пластмасови шишета в клоаките, а други влачеха магнити и малки пособия, подобни на рало след себе си, за да не оставят нищо ценно в канализацията. Като по чудо намерих цяла рупия (1 евро = 110 рупии) на пътя и още преди да съм се изправил една просякиня вече бе протегнала немощните си пипала към мен или по-скоро към рупията. Индийският субконтинент е едно постоянно изворче на отпадъци и боклуци - все пак за разлика от Индия, в Пакистан поне липсваха кравешките изпражнения и по тази причина, тук като че ли бе с една идея по-чисто.

Въпреки всичко Куета се оказа много по-спокоен град, отколкото очаквах. Смесицата от пащуни и балучи поне в града бе под контрол, но само на 100 км на запад започваха пащунските бастиони като Чаман или Спин Болдак... та чак до Кандахар - зона, която никога няма да бъде под пакистански или какъвто и да било чужд контрол. Навремето западни журналисти (от глупост) опитали да преминат границата точно през Спин Болдак, където местните отдавна не били срещали бели хора. Най-начетените пащуни решили, че самият Буш им е изпратен от Аллах, за да бъде убит брутално и мъчително, но в крайна сметка всичко се разминало като по чудо и смъртният грях на глупостта бил изкупен само с 1-2 окървавени кратуни. Опитвайки се да огранича човешката глупост доколкото ми бе по силите, отидох в туристическата информация и събрах карти за няколко града и района по пътя си. После намерих фотоапарат на стойност 10 и два филма за по 1 евро. Разбрах, че туристите имали право на 25% процента намаление по влаковете, извадих тескере от управата на железниците и най-накрая купих билет за Равалпинди. Разстоянието до там, по една адски крива линия, минаваща през почти цял Пакистан, се оказа около 1500 км, които трябваше да се изминат за 30 часа. Билетът ми не бе в спален вагон, но имах „кушет втора класа“, а той може да се препоръча само на любопитни мазохисти. На гарата вместо с "добре дошъл" ме посрещнаха с надписа "пазете се от джебчи, разбойници и терористи", а след това потърсих своя кушет във вагона зад локомотива, бълващ черни пушеци. Качих се през лабиринт от торби и денкове и на „втория етаж“ намерих легло 13Б, широко точно две педи. Метнах се отгоре му и по индийската система сложих едната раница под главата, а другата между краката си. На първи етаж имаше само места за сядане, заети вече от 8 човека. Нямахме как да наблюдавам от високо пейзажите навън и прекарах по-голямата част от пътя в сън, но успях да се сприятеля с хората под мен, когато във всеобща церемония "разчупвахме постите" по залез слънце и започвахме угощенията с фурми, ябълки и първи глътки вода. На някои гари откачаха и закачаха нови вагони, хора се возеха по вратите, а други се молеха в коридора между тълпи от просяци, слепи и деца инвалиди или продавачи на вода, чай, сандвичи и т.н. На втория ден започнаха да се редуват безкрайни канали, оризища и зеленина. Бяхме стигнали до долината на Инд, а в нея се виждаха тухларни, ниви, стада от крави, телета, кози и деца махачи на влака - със сигурност бяхме единственото им разнообразие. Няколко часа преди Пинди минахме през изключително красива и ерозирала местност, която си заслужава да бъде изучена по-обстойно, а на север от влака вече се виждаше Grand Trunk Road - голямата пътна артерия на индийския субконтинент. Едва втората надвечер пристигнах на гара Равалпинди и само за някакви си 35 часа из пакистанските влакове бях придобил раздърпан и мръсен вид, до какъвто бе невъзможно да се докарам за цял месец в Иран.

Настаних се в хотел до парк Лиакват, а вътре набързо се запознах с трима души. Собственикът беше мълчалив човек - интересуваше се само от пари. Имаше и един гърбав прислужник с избухлив нрав, който ненавиждаше чужденците, а третият изглеждаше спокоен, говореше добър английски и бе таксиметров шофьор. На другата

сутрин, вече отпочинал здраво натирих гърбавия, а малко след това дойде и шофьорът и каза - "Снощи е имало бомба в Мариот... и много жертви". Исламабад е модерната административна столица на Пакистан. Улиците й са широки и прави, а градът е разделен на много квадранти и там са офисите на банките, фирмите и повечето от луксозните хотели, заедно с министерства, посолства, радио и т.н. А Равалпинди е на около 10-15 км от него, заедно с гарата, летището и по-бедната част от населението. Разходих се първо из Равалпинди - сутринта заваля силен дъжд и градушка, а следобед времето се изясни и още излизайки от хотела чух многобройните викачи на микробусите да събират пътници - "Исламабад. Мариот, Мариот, Мариот..." След 30-40 минути микробусът ме хвърли в квадрант Ф-6/4, а много от къщите наоколо бяха частично покрити с чаршафи или платна. Приблизих квадрант Ф-5, в който се намираха вътрешно министерство, министерския комплекс и пакистанската телевизия - всичко на няколко минути пеша от Мариот. Погледнах картата, където той също фигурираше като адрес номер едно на столицата – явно нямаше по-добра мишена за ярко медийно присъствие. Улицата към хотела бе отцепена - по-добре късно отколкото никога - но вътре бяха паркирани микробусите на Express News, Dawn TV и няколко западни агенции. Сателитни антени стърчаха от тях, а наоколо говореха и ръкомахаха десетки журналисти. Простосмъртни не се допускаха в комплекса през главната улица, но полицаи напътваха зяпачите, как може да се заобиколи охраната като се мине през едно дърво на 50 метра в страни. Заедно с тълпата приближих максимално близко. Няма нужда да пиша в какво състояние бе пътят, а фасадата на едното крило беше почти отнесена. Тази част на Мариот (надписът все още си стоеше) приличаше на детска къща играчка за кукли без предна стена, но в черен цвят вместо в розово. Интересно бе да се види също стъкления сняг под сградите в радиус от поне километър. Цялата трева и тротоарите бяха в дребни и едри стъкла, а витрини по близките магазини липсваха. Бе неделя, но собствениците на магазини седяха около тях и пазеха стоката си - само стъклените врати и галериите на банките вече изглеждаха поправени. Хората си говореха емоционално и обичайните заподозрени както винаги бяха братството на брадатите, пакистанските тайни служби или даже американците, а интересите им се преплитаха в някаква странна симбиоза. Но когато някой каза, че индийците финансирали талибаните и Ал Каида и вече очаквах да чуя онзи мелодичен пакистански фолк наречен „Смърт на Индия”, тръгнах да се прибирам към хотел Файсал, струващ по-малко от експлозивите, с които можеше да бъде избомбен... Въпреки това, парк Лиакват носи името на първия премиер, убит преди около 50 години точно тук, а миналата година Беназир Бхуто бе споделила съдбата му на същото място, когато в изблик на романтични чувства решила да се покаже от шибидаха на бронирания си джип, за да помахна на ликуващата тълпа - понякога глупостта не може да се изкупи.

А след няколко седмици направих снимка, която наистина казва повече от 1000 думи ([виж](#)) и отговаря на въпроса - как страна, в която няма жени по улиците е имала на два пъти жена премиер? В горната дясна част на снимката е Зулфикар Али Бхуто - легенда, водач и изключително популярна фигура от пакистанската народна партия (ПНП) - обесен в края на 70-те години на миналия век. След режима на генерал Зия ул Хак (който пада със самолет, заедно с американския посланик), Беназир (в средата ляво с вдигната лява ръка) се завръща в родината си и печели първите избори. Не всичко й е било лесно, тъй като сред многочисленото семейство Бхуто по това време се разигравала малка гражданска война, но все пак Беназир се налага като първородно дете на Зулфикар, имащо и подобно обаяние върху масите. Следват обвинения в корупция и разпускане на правителството, но тя надделява отново в смъртоносната пакистанска "игра на политика" и печелейки изборите за втори път става премиер през 1993. Вече обвиненията в корупция се материализират като присъда, излежавана дълги години от мъжа на Бхуто - Асиф Али Зардари - най-голямото лице на снимката, бивш дисидент, г-н 10 процента и... сегашен президент на Пакистан. Няколко дни преди смъртта си Бхуто прави завещание, с което определя 19 годишния си син за бъдещ водач на ПНП и мъжа си за негов помощник - докато

момчето натрупа опит. Така де - излишно е да се пилеят пари за партийни избори, когато въпросът може да се реши с едно завещание. На колажа, синът на Беназир е поставен под нивото на дядо Зулфикар, но на една линия с баща си, тъй като все още не е ясно кой от тях двамата ще надделее във вътрешнополитическите интриги или просто... кой ще живее по-дълго. А в дъното на снимката има 5 епизодични героя, които едва ли са (и някога ще станат) известни на мнозинството от масите. В заключение мога да кажа, че тези династични практики не са изключение, а по-скоро партийно правило - една друга важна партия в страната - пакистанската мюсюлманска лига (ПМЛ-Н), носи инициалите на своя лидер - Наваз Шариф, а в пащунската националистична партия АНП щафетата също се предава от баща на син.

След дълго търсене в Равалпинди най-накрай купих и планински обувки за 20 евро. До сега се мъкнах само по джапанки, но плановете ми от тук нататък бяха, да се кача на малко по-висок терен преди края на сезона - средата на Октомври. Обувките бяха китайски Тимберланд и имаха само едно слабо място - подметката. Реших да си стегна багажа обут с тях, за да ги пробвам поне малко преди да изляза на улицата и само за 5 минути, в хотелската стая лявата им подметка се отлепи и падна. Нямах касова бележка, но успях да ги върна, а продавачът в магазина каза – „Е... нищо им няма, ако кажеш ще ги закърпим при оня отсреща за 50 рупии”. Не казах... и тъй като автобусът ми потегляше към Гилгит след 2 часа направих един светкавичен спринт из съседните магазини и намерих по-здрав пакистански Хилфигер за 15 евро. Намъкнах ги с предчувствието, че и те ще ме зарежат скоро, но обувките се държат геройски и до ден днешен въпреки всички агресии от моя страна. Надвечер се качих в автобуса за Гилгит, а по пътя се запознах с един интересен събеседник, на име Тасаур, което се превежда като въображение. Безсмислено е да се генерализират хората от две нации, за каквито поради различната религия се смятат индийците и пакистанците, но лично на мен пакистанците ми се сториха по-земни, дори бих казал по-дружелюбни хора - контактите с тях ми се удаваха по-лесно. През нощта навлязохме в началото на огромните планински вериги, но дори през такъв мрак билата започнаха да изглеждат внушително. Малко преди изгрев спряхме да хапнем за последен път („кима” и на урду и на арабски си е кайма) и само с много хитрост успях да платя сметката на двама ни с Тасаур. Голяма част от пакистанците смятаха за свое задължение да се грижат за чужденеца и да го черпят с какво ли не, а на протестите ми отговаряха с увереност - ако дойда в България и ти ще направиш същото за мен. След още няколко часа се посъбудих и вече бяхме в долината на Инд, а пътят бе тесен поради стръмните и каменисти склонове. На юг се виждаха огромни стени от гранит, но едва малко преди Гилгит, когато изчезнаха облаците, планината се откри в цялата си безумна красота. Огромни денивелации, снежни върхове и зъбери, пирамиди и триони блеснаха в далечината, а зад тях - още по-високи и по-бели - изникваха нови и нови вериги като в ужасен лабиринт от лед. По едно време се откри и осемхилядника Нанга Парбат на юг, привличащ всички погледи към себе си, а мястото заприлича на една налудничава лаборатория за материализиране на планинарски мечти, която сякаш отдавна бе излязла извън контрол и продължаваше да бълва 5-6-7-8 хилядници с гигантски мащаби в хаоса сред урви, ждрела, ледници и езера. Началните ми впечатления от тези планини бяха ужасяващи, респектиращи и отблъскващи, а гледките през първите няколко дни действаха като шамари. Не можех да си представя изобщо да тръгна навътре из дивото, камо ли да качвам върхове. Но с времето и след няколко прехода, планината доби по-човешки и логични измерения. Мястото явно не бе омагьосано и почувствах огромно облекчение, когато се убедих, че с приближаването си към тях, планинските вериги не се отдръпваха.

Гилгит е само един транзитен град на кръстопът. Като столица на северните територии, по двете му главни улици може да са намери почти всякакъв планински инвентар, а летището на града е само на 15 минути пеш от центъра. Военните също са се разположили тук удобно и най-вече около мостовете на река Гилгит или началото на стратегическите пътища има чувалчета с пясък, амбразури и много бодлива тел на

спирали. Около нея се разхождат брадати войници с китайски автомати. За един ден могат да се обиколят дори и пеш по-интересните околности на Гилгит, но в крайна сметка след като поразгледах, използвах последната възможност да сменя пари и продължих нататък. Каракорумската магистрала стига чак до китайската граница, но аз спрях само на 100 км на север в град на река Хунза, наречен Алиабад. Тук трябваше да се прекача на микробус за Пасу - още 50 км на север. На запад, сякаш само от другата страна на реката, се виждаха 4-те внушителни ръба на вр. Ракапоши (7700 м), а времето беше слънчево и тихо. Белите стени и склонове илюзорно светеха, излъчващи едно непоклатимо, ледено спокойствие. Купих вода и на тайно място пийнах две-три глътки, придружени с цигара. Беше петък и обедната молитвата току-що бе привършила, а от далечината се дочуха удари от тъпан и викове през мегафон. Улицата бе празна, а някъде на 100 метра напред се показаха първите участници в демонстрацията. Стана ми ясно, че трябва да изчезна моментално, заедно с двете си раници и Човек от съседния магазин ми направи знак, да се потуля при него. Хвърлих багажа в ъгъла и сам седнах на най-вътрешната и тъмна пейка на магазина, а Човекът извика свой приятел и двамата застанаха на входа, така че да го препречат. Мантрите на тълпата станаха все по-отчетливи - "Амриика - мортабад, Израил - мортабад" и полицаи с пушки вървяха пред демонстрантите за всеки случай. Най-накрая мина и колата с мегафоните, от където скандираха лозунгите. На пейката до мен седеше момче от съседното медресе с тюрбан и дълга, рядка брада, което през цялото време ме наблюдаваше с интерес, но след 5-10 минути тълпата отмина и напрежението спадна - Ракапоши на изток се издигаше все тъй величествен. Няма как да се отрече, че в Пакистан има висока престъпност, тероризъм и антизападни настроения. Докато американските дрони бомбят и на пакистанска територия, тези настроения неминуемо ще се засилват. По-интересното е, че ако 10% от хората мътят водата, останалите 90% ще ти помогнат дори да си чужденец и друговедец и сякаш ще кажат - Не ги гледай тези дакойти, престъпници, мутри или терористи... защото НИЕ сме пакистанците. Не помня колко пъти съм обещавал на хората - от номадите край Гулкин, до шимшалските ученици или студентите от Гилгит - да разкажа като се прибера в къщи, че пакистанците са благи, услужливи и нямащи нищо общо с имиджа си по медиите хора. Така че ето – казвам ви.

Стигнах и до село Пасу, в долината на същата река Хунза. Хората тук са шиити или поточно исмаелити, зачитащи класическите имами само до №7, а религиозният им водач (няма шиит без лидер) се нарича Карим Ага Хан и снимките му могат да се видят на табелите по десетки благотворителни проекти в района. Северно от селцето се намира един масив с доста заплетена топография, а името му е Туподен (слънчев връх - 6000 м) според местните и "катедралите на Пасу" според туристите. Десетки са подвърховете на Туподен, а склоновете му се редуват с улеи между многото предни, странични и задни зъбери без ясно очертано било. Ориентацията в южната част на масива изглежда немислима дори със сателитна навигация, а първото му изкачване е направено сравнително скоро от към по-логичните северни склонове. На юг от него е Жълтец (Зардсар), а после следва добре очертаното, но назъбено като трион било с Авдегар и Пиритсар - винаги в сняг. Хунза се разлива в огромно корито, изпълващо се докрай единствено през пролетните месеци, а западно от Пасу има три ледника, към които се насочих през следващите няколко дни. Надморската височина на пътя и най-ниската част от ледниците е около 2500 м, което не може да се смята дори и за подножие в Каракорум. Борове тук започват да растат от около 2800 метра, а всичко под тях е само една суха, дива и гола скала. От езеро Борит, което е на 2-3 часа от Пасу, започва пътечка към глетчера (гелещер – местно наречие) Гулкин. По това време номадите се спускат с козите и яковете си от високото към ниското и по какакорумската магистрала има повече стада, отколкото камиони. Хапнах малко плодове с групата мъже, повели стадата си и после продължих нагоре. Номадите тук имат каменни къщи в края на ледника, а малко след тях се откри гледка към два седемхилядника на броени километри по права линия. Пирамидата на Шиспер (7600 м) се откроява в дясната част на билото, а Ултар (7400 м) е от лявата му страна. И

двата красавец се катерени общо може би 5 пъти, като за Шиспер е било нужно да се фиксира 1.5 км въже, а за Ултар - 4 км. Но като цяло батурският дял на Каракорум е сравнително рядко посещаван и премиерата на Батура II бе направена едва тази година. Гелешер Гулкин е покрит с камъни и сгурия в равната си част, а малко по-нагоре започва ледопада. Само след броени седмици и хората и животните напълно ще изчезнат от тези места, но сега преди самия край на пътеката видях старец да смъква дебел дънер, вързан за канап през челото си – от 3000 м към ниското. Върнах се обратно през поляни с дива лавандула и стада от кози, пасящи шипкови храсти, а след това минах в подножието на вр. Борит (4000 м) през малка наблюдателна платформа. Пътеката продължи по тракаци плочи от шифер в страничната морена на ледника Пасу, а той е много по-бял и обсипан със сераци, дори в ниските си части - като бурна река, застинала на момента. В дъното на ледника само от тази страна се вижда и огромното езеро над Пасу, което се отича чрез малък поток под няколко моста към Хунза. А третият ледник, до който също може да се стигне сравнително бързо се нарича Батура, като началото му е на 60 км западно от тук. В ниските си части е широк около 2 км и целият - засипан като на строителна площадка с чакъл и камъни, но те са доста нестабилни, така че минаването през него отнема поне час. Вътре в самия ледник има няколко езера, а до страничните му морени пасат якове, под постоянното тракане на далечни каменопади и близкото пукане на замръзналите, но подвижни водни маси. Освен всичко това на 4-5 километра от селото, реката може да се пресече по висящ мост, въпреки че може би „мост” не е най-правилната дума за малкото дървени летви, прикрепени към стоманени въжета ([браво на фотографа - виж](#)).

След 5 дни в Пасу дойде краят на Рамазана и въпреки, че заради празника нямаше редовен транспорт, успях да се придвижа обратно към Гилгит. Пропътувах цялото разстояние на покрива на микробус, от където въпреки неудобствата можех свободно да наблюдавам и планините и хората наоколо. Еид ал Фитр се падна на 2 Октомври, а из селските улици по пътя ни хора се събираха на тълпи, облечени в най-официални дрехи и се здрависваха или потупваха, предлагайки си чай, храна и цигари. Прибрах се в Гилгит и изпаднах в силна еуфория от свободната консумация по светло, така че първата ми работа (след бързия душ) бе да обиколя ресторантите и да пробвам от всичко. Започнах с 5 пелмени, после оглозгах 1/4 печено пиле с чапати и люти чушки, след това чиния ориз с мръвки, малко пържени зеленчуци, 3-4 панирани кюфтета и 150 грама сладки за десерт. Чувствах се на осмия рай и едва на другия ден си получих сметката под формата на разстройство по пътя за Астор. Шосето до там само по себе си е изворче на силни изживявания, а в „ниското” (3000 м) над малкия град се намира езерото Рама. Местните ще кажат, че то е на 6 км, но километрите са двойно повече, така че за разходка пеш до Рама и обратно трябва да се отдели цял един дълъг ден. А крайната ми цел в района бе село Таришинг, което е на хвърлей място от знаменитата рупалска, 4 километрова южна стена на Нанга Парбат. За жалост тази красива част на Хималаите вече неофициално е превърната в рестриктивна зона, където ТРЯБВА да избереш водач измежду многобройните темерути на селото - военните тактично ме предупредиха, че без водач ще бъда ограбен от същите тези темерути. Предложих на старшината да оставя всичко ценно при него и да тръгна "по бели гащи и сам", но той не склони. И като човек, който си е играл на стражари и апаши с десетки други такива пазачи, този път реших да не опитвам точно тук, където бях не особено добре дошъл. Компромисът между рупалската стена и принципите ми бе труден, но в крайна сметка не стигнах до стената. Както и да е - в раницата си още от Гилгит бях понесъл книжката на Херман Бул "На поклонение в Нанга Парбат", което е едно силно четиво от първата луда глава, стигнала до върха. Изкачването на осемхилядника станало факт едва на залез слънце, но с непоклатима сигурност Бул побил пикела със знамето, направил няколко снимки и даже свалил ръкавиците, за да сложи нов филм. Останалото е история, както и бивакуването му (в изправено положение) на около 8000 м, а след общо 40 часа той се добрал в делириум до щурмовия лагер.

На 20-30 километра южно от Гилгит се събират три гигантски вериги - Хималаите,

Каракорум и Хиндукуш. Оставаше да се поразтърча из Хиндукуш, която започва стръмно, но става малко по-полегата на запад, преди да се издигне в колоси като Тирич Мир (7700 м) или Ношак (7500 м) и да се спусне в Афганистан. Хванах автобус към Читрал, движещ се по долината на река Гилгит и след това - на Гизер. От близо седмица вече почти нямаше слънчеви дни и на небето още от сутрин се появяваха тъмни облаци, а високите части бяха в мъгла. Автобусът остави зад себе си езера и мостове, а някъде надвечер стигнахме до доста широко плато, където Гизер се разливаше в безброй мочурища. Оскъдната растителност бе достатъчна за 2-3 стада якове, а есента вече бе факт на тези височини и цветовете на пейзажа изгасваха в жълто-кафяво под зъберите на неznайни 4-5 хилядници в черно-бяло. След още едно изкачване стигнахме и до втора тераса на платото, от където се откри гледка към огромно езеро - Шандур. Духаше силен вятър, но точно на превала спряхме, за да сменим гумите преди стръмните серпентини надолу. Повечето от пътниците се гърчеха конвулсивно от студа, въпреки горещия чай с който се почерпихме в една шатра, а водата на езерото бе покрита с тънка скреж. През лятото тук се организира фестивал и турнир по поло между отборите на Гилгит и Читрал, които са избрали мястото поради липсва на други ливади над 3700 м. Виж - тези, които не се нуждаят от толкова голямата площ, примерно армейските отбори на Пакистан и Индия са разположили пушката си из Сиаченския глетчер на 6000 м. и се аклиматизират вече 20 години.

След още 1 ден стигнах в Читрал - първият град, където бе нужна регистрация в полицията. Подобно на Гилгит и тук голяма част от населението се състои от пащунци, а те са добри търговци дори без начално образование, но бързо се палят и вадят пистолети, ножове или х.ове - каквото имат под ръка. Често някои от тях се бъркаха, имайки предвид имиджа си - "Как ти се струва града? Опасно ли е тук? И да знаеш, че сме пащунци." А аз им отвърщах - "Градът наистина е опасен... особено рикшите мачкат на поразия... но вие пащуните сте добри хора". Освен пащунци започнаха да се срещат хора със сини очи и русоляви коси. Легендата гласи, че тук в Читрал са се установили и дезертирали част от войните на Александър Македонски, но ако са били само дузина, както разправят, едва ли гените им са щели да оцелеят до наши дни. Въпреки, че от комерсиална гледна точка тези митове са само в плюс на местните. Много туристи идват тук точно следвайки легендата, а след няколко дни, в долината при село Бамбурет стигнах и до цял културен център, училище и музей, вдигнато от гръцки доброволци с пари на южната ни съседка. Явно има полза и от такова празно величаене и себеидентификация с герои от паметника - по подобен начин пакистанците си умираха от кеф, когато им разправях, че планините в тяхната родина са по-красиви и по-високи от индийските. Ех шопе, шопе - и ти отдавна си глобализиран.

След два еднодневни прехода из планините около Бамбурет се завърнах обратно в Читрал. На автогарата срещнах един тип (пак пащун), който се разхождаше с тетрадки и учебник по английски. Поговорихме 5 минути и съвсем внезапно той каза - "Виж имам малко работа и оставям тези тетрадки при теб, а докато ме чакаш - моля те напиши ми набързо един сертификат за развод". Първоначално помислих, че просто за курсовете от местното ИЧС им искат да напишат нещо по тази тема, но го изчаках да се върне и питах какво точно му трябва. А той обясни, че жена му била такава и такава - не можел да я търпи повече и направи кисела гримаса... всъщност искаше молба за развод. Обикновено пред съдилищата си има писари за тази работа, но той явно бе решил да мине тънко и затова помоли мен. Нямам представа дали молбата на английски (вместо на урду) му е свършила някаква работа, но двамата заедно хубаво изтипосахме жена му, като най-накрая оставих празно място за имената на свидетелите. Не ми е ясно също, как според шариата някой, който почти никога дори не вижда жената на приятеля си, може да се изкаже на тема бракоразводното му дело, но човекът си тръгна доволен и даже ми благодари горещо. Пащуните рядко се съобразяват с други закони освен своите унаследени кодекси - пащунвали - които се обсъждат и прилагат

във всеки конкретен случай на локално ниво от съвет на старейшините - наречен джирга. Всички проблеми се решават въз основа на местните селски традиции и според кодекса двама може да се гонят до смърт заради прегрешенията на пращадците си. А понякога се стига и до примирие, след като красавицата на селото "склони" да се ожени за невменяемото момче на съседа, само защото баща ѝ навремето му отровил кучето.

Имам и един голям грях - вместо да се повозя 15 часа на микробус и да огледам подробно последните 300 км из Хиндукуш купих самолетен билет и литнах от Читрал за Пешавар. От вестниците през последните дни стана ясно, че планинският път минава западно от Суат - долина под силен контрол на талибаните - и източно от Баджаур - пак долина, пълна с афганистански преселници, където се търкалят танкови вериги под набези на хеликоптери. За последните седмици от Дир (град по същия този път) бяха отвлечени двама китайци и полски инженер. Само след час кацнах в Пешавар и се настаних в хотел до киберския пазар (където снощи - 05.12.2008 - пак гръмнала бомба). Нужен ми бе известен период на аклиматизация към позабравената горещина, влага, шум и задръствания. Токът спираше всеки час и моментално хиляди генератори проработваха пред магазините из тесните улици - краката стъпваха в бели, топли пушилки, главата се омайваше, а валутните резерви на страната бяха 3-4 милиарда \$, които щяха да стигнат за семки и бонбонки през идните 3-4 седмици. Явно беше, че кризата се задълбочаваше, а президентът се намирал в Китай и просеше пари за това зор-време (зорзаман – турски). В крайна сметка, след няколко дипломатични отказа и от Китай и Саудитска Арабия и Щатите, Пакистан се принуди да вземе заем от МВФ. По улиците все по-често се виждаха демонстрации на недоволни и упражняващи изконното си демократично право да скандират "Смърт на този/тези/това". Преди година примерно бе уволнен политически независимият (както споделят местните) върховен съдия на страната и неговите колеги сега бяха поели на пореден протест. Но на 200 метра пред тях вървяха съвсем самосиндикално партийни дейци от опозицията, които също развяваха знамената си. Някъде около адвокатите се събраха други, направиха аутодафе и изгориха сметките си за ток, а в края на демонстрацията - трети под зелени знамена се разкрещяха "Смърт на Америка, смърт на Израел". Изобщо бъркотията бе пълна и атмосферата – (на)печена; един пореден ентузиаст даже беше взривил сградата на командосите в Исламабад. Попитах някакъв шиит в Пешавар дали имат проблеми със сунитите и той отговори - "Вече не се избиваме, защото отдавна между нас има и диалог", но може би по инерция, част от диалога все още се води чрез бомби. Като на външен човек ми се струваше, че поне малка гражданска война отдавна тлее на бавен огън, но сега се замислям дали това не бе просто нормален начин на живот за пакистанците. След още седмица вече бях разгледал мавзолеите в Мултан, а след това и Лахор – може би най-красивия град на индийския субконтинент, но за финал неминуемо си припомням още веднъж безумните красоти на Каракорум - където всяка една (планинска) мечта бе сбъдната на десета степен, така че вече изглеждаше и зловещо и чудовищно - като символ на тази дива и красива страна, наречена Пакистан.